

DEVETI TJEDAN KROZ GODINU

P o n e d j e l j a k
Na radu u vinogradu
(Mk 12,1-12)

Tko zna po koji put Krist pokušava svojim slušateljima, posebno onima koji su mislili da su u posjedu istine, otvoriti oči i upozoriti ih da budu otvoreni prema događajima, znakovima koji se događaju pred njihovim očima, a oni sve čvršći u svojim pogledima i nazorima koji su im omogućavali miran i spokojan život, život koji je podržavao jednu tradiciju i izvanjski formalizam. Prispodoba izlazi iz vremena i prostora u kojem je izrečena i stiže do nas i želi nas upozoriti da vjera koju smo primili, koju su nam naši pređi predali nije nešto što samo treba čuvati, s čim se treba od vremena do vremena podičiti i pohvaliti, nego ona treba postati živa i djelotvorna, ulaziti i prilagođavati se vremenu i prostoru u kojem živimo i radimo. Da je ono vječno, božansko, ono što ostaje za sva vremena i što ih nadilazi postalo razumljivo, izazovno i prihvatljivo i današnjem čovjeku.

Pozvani smo i poslani da kao kršćani živimo u svijetu i da u ovom svijetu dademo svoj doprinos upravo kao kršćani. Za to smo i obdareni raznim darovima (sposobnostima) koje moramo staviti na raspolaganje drugim ljudima, da bi Bog po nama djelovao, činio dobro, spasavao. Nije zato dovoljno biti kršćanin za sebe, treba biti i za druge, za svakog čovjeka kojega susretnemo na našem životnom putu. I nije kršćanstvo samo u tome što smo primili sakramente, što više — manje redovito dolazimo i sudjelujemo na svetoj misi. Treba se otvoriti Bogu, osluški-vati njegov glas, otkrivati njegova nadahnuća u svakodnevnom životu: u crkvi, u obitelji, na radnom mjestu. . .

Manjkavosti današnjega kršćanskog života susrećemo u zatvorenosti, nepokretljivosti, individualizmu, formalizmu, neangažiranosti. A Krist nam u evanđelju govori sasvim suprotno: otvoriti se, pokrenuti se, živjeti i dijeliti svoj život s drugima, dubinski živjeti svoju vjeru, angažirati se. Ako to ne bude, ako tako ne pokušavamo živjeti naše kršćanstvo, onda se nemojmo čuditi da vjera postaje neprivlačna, neizazovna, neživotna.

Bog opominje jednom, dvaput, tri put, . . . ali on ne prisiljava, on se udaljuje i poziva druge, a one dojučerašnje vjernike ostavlja da pomalo nestaju u svojim krivim uvjerenjima, da umiru u svojoj kratkovidnosti. Božja nadahnuća ne mogu

ostati besplodna: „Kamen koji odbaciše graditelji, postade kamen zaglavni“. Već spomenusmo na koje se sve načine može „odbaciti kamen zaglavni“. Na nama je da se upravo o tome ispitamo i ispitujemo, ne da nas to obeshrabri nego da nas potakne na životnost vjerovanja, da nas potakne da i danas budemo prisutni kao vjernici u stvaranju boljeg danas i boljeg sutra, na što nas poziva Krist u evanđelju. Dan nam je „vinograd“: vrijeme, prostor, mogućnosti, Gospodin (gospodar i vremena i prostora i mogućnosti), ima u nas povjerenje i on se gotovo ne pokazuje, ali će jednom doći i zatražiti račune. Ako ga trenutno, možda, ne osjećamo, ne zaboravimo na njega, jer on će se jednom pojaviti. Što bi učinio „gospodar vinograda“ da sada dođe?

JJŠ

U t o r a k
Caru carevo — Bogu Božje
(Mk 12,13-17)

Nisu bile namjere ni farizeja ni herodovaca da dođu do istine i da se po toj istini ravnaju. Željeli su Krista suprotstaviti vlasti, doznati njegovu političko opredjeljenje da ga mogu optužiti. Svili su svoje političko i vjersko opredjeljenje na pitanje dati ili ne dati porez vlasti. Isus proširuje gledanje i govori o dvjema stvarnostima koje čovjek u životu mora uskladiti: *materijalne stvari* i *duhovne stvari*. Ne čisti materijalizam, ni isključivi spiritualizam. Postoji zajednica i čovjek je član zajednice, zajednica mu pomaže u životu i on treba pomagati zajednicu, ali Bog i ono što je Božje ne smije ostati zaboravljeno ni u jednoj zajednici.

Zajednica, pa i ona nevjernička, ne mijenja se samo suprotstavljanjem njezinim zakonima i odredbama nego promjenom osobnog života. Određena zajednica i određena vlast mora postojati a mi moramo nastojati živjeti tako da nas vlast, pa bila ona i nevjernička, ne može optuživati da ne izvršavamo svoje građanske dužnosti koje su nam zajedničke sa svim ljudima s kojima živimo u dotičnoj zajednici.

Imamo nešto zajedničko sa svim ljudima bez obzira na religiozna i politička uvjerenja. Ono prvo i osnovno jest suživot. I vjera nije i ne može biti izvan toga konkretnog ljudskog života i suživota. Vođen vjerom u konkretnom životu, vjernik ispunja, konkretizira ono što je već Bog započeo i ostavio čovjeku da dovršava. Ono započeto zajedništvo s Bogom i s čovjekom, ono zajedništvo s prirodom treba se nastaviti, širiti. Odjeljivanje i suprotstavljanje, nasilno preuzimanje vlasti ne donosi nužno i poboljšanje života. Jedino promjena života donosi stvarnu promjenu u nekoj zajednici i na to su pozvani prvotno i prije svih vjernici.

Krist nije došao mijenjati političke sisteme, način vladavine, on je pokazao jedan način života i želio promjenu života ljudi. Vlast i politika mogu biti neljudski, nepravedni, tiranski, . . . upravo zato jer ljudi nisu spremni mijenjati način života. Traže promjenu vlasti, a svoj život žive po starom, s druge pak strane nosioci vlasti traže promjenu ponašanja podložnika a svoj život nastavljaju po starom.

Zar nismo i mi skloni tražiti od Boga da nam riješi naše političke dvoumice, da nam pokaže kakve ćemo stavove zauzimati u životnim sukobljavanjima s našim protivnicima, kao što su to činili farizeji i herodovci, a da pritom ne pomišljamo na promjenu osobnog života? Stara je to obmana i trebamo je se čuvati. Ne koristiti vjeru u političke svrhe, niti politiku u vjerske svrhe nego u politici djelovati vjernički. A djelovati vjernički znači prije svega mijenjati svoj osobni život, mijenjati ga iznutra: u mislima, u htijenjima, u riječima, u ophođenjima, u svim odnosima kako prema ljudima tako i prema Bogu pa i prema stvarima i cjelokupnoj prirodi. Tada nastaje novi svijet!

JJŠ

S r i j e d a

Bog nije Bog mrtvih, nego živih

(Mk 12,18-27)

Biti kršćanin znači drukčije misliti, gledati, slušati ili jednostavno rečeno, drukčije živjeti nego što žive nevjernici. Znači ući i prepustiti se drugom načinu razmišljanja, slušanja i gledanja. Možda to još uvijek ne shvaćamo, ili nedovoljno shvaćamo, i zato živimo naše kršćanstvo polovično, nesigurno, nedosljedno.

Naša ljudska, sadašnja i trenutačna saznanja i iskustva pokušavamo primijeniti na Boga, na budućnost, na vječnost. To nas dovodi do logičnoga ljudskog zaključivanja: nije moguće. Umjesto da kao vjernici pokušamo na naš ljudski život primjenjivati božansku logiku, u sadašnjosti pokušavamo živjeti budućnost, na sadašnji trenutak gledati iz kuta vječnosti. Tada se život mijenja i tada ono što nam se u jednom momentu, razdoblju činilo nemogućim, nelogičnim s ljudskog stajališta, postaje mogućim i logičnim. To upravo znače Kristove riječi: „Nijeste li u zabludi što ne razumijete Pisma ni sile Božje?“

„Razumjeti Pisma i silu Božju“ znači shvatiti privremenost svega onoga kako mi sada živimo i radimo, privremenost svega što je i u što polažemo nadu. Nije potrebno biti previše mudar i iskusan da bi čovjek vidio i osjetio svu krhkost sadašnjeg trenutka i svega onoga u čemu traži sreću, život. Ono što je plod mudrosti Božje, plod vjere je iza te krhkosti, prolaznosti. To znači vidjeti nešto novo, trajno, što ne stari. Ta mudrost se stječe po aktivnom predanju u volju Božju kao što je činio sam Isus Krist. Samo je tako vjernik sposoban da i u ovom krhkom i prolaznom pokaže ono vječno, božansko, da u smrti pokaže život.

U svijetu u kojem živimo, u kojem svijet sam sebe dovodi na rub nestanka jest upravo radi toga što sreću, život, ljubav, zajedništvo traži i temelji u prolaznom i krhkom, što po ovim prolaznim i krhkim stvarima ne otkriva neprolazne, božanske stvarnosti. Kršćani bi trebali pokazati upravo to. Pokazati „silu Božju“ već sada i ovdje u našem životu i radu, u našim međuodnosima, u našem traganju za srećom i za životom. Možda je ovo prigoda da svratimo svoju pozornost na redovnički život kao konkretni odgovor na Isusove riječi. Da taj život shvati-

mo kao izazov i poziv, kao nešto na što svi trebamo računati. Taj budući život koji nam Krist najavljuje u evanđelju koje smo slušali mora među nama naći odjeka, pristalica, moramo mu se otvarati i podržavati one koji mu se otvaraju, koje Bog već sada poziva da žive budućnost koja je za sve najavljena „kada od mrtvih ustanu“.

Bilo da se opredjeljujemo radikalno za taj život budućnosti, poukrsni život, ili da taj život potpomažemo, da nad njim razmišljamo, na njemu se nadahnjujemo na našem ovozemaljskom putovanju, mi u tom životu već na neki način sudjelujemo. Pokušajmo malo drukčije živjeti naš kršćanski poziv i razmišljati, i tek onda ćemo vidjeti i ljepotu i privlačnosti i izazovnost kršćanstva, Krista. To se dogodilo i sa svecima. A kad su se odlučili na to drukčije razmišljanje i življenje, postali su i privlačni i izazovni za svoju okolinu. Na to smo i mi danas pozvani.

Četvrtak
Druga zapovijed slična prvoj
(Mk 12,28b-34)

Dok mi ljudi stalno postavljamo pitanja (a to biva počesto zato da se ne stavimo na posao), Isus odgovara jednostavno i poziva nas na posao. Mnogi odgovori dolaze iz prakse. Ako radimo, jasno nam je, ako ne radimo, i ne usuđujemo se započeti raditi, onda postavljamo pitanja. Poznavajući svoju kompleksnost, svoje pokušaje da izbjegnemo praksu života, Krist sažima cijelu praksu u dvije zapovijedi: zapovijed ljubavi prema Bogu i zapovijed ljubavi prema bližnjemu. Ili, još jasnije, svodi svu praksu u cjelokupni život na zapovijed ljubavi.

Čovjek je stvoren iz ljubavi, Krist je došao pomoći čovjeku iz ljubavi pa je kao svoju poruku – oporuku svim svojim sljedbenicima ostavio ljubav. Kristovski i kršćanski odgovor mora biti ljubav. Samo ljubav nikog ne ugrožava. Ljubav je viša „nego sve paljenice i žrtve“. Ono što su prinosili Židovi, obično su bila materijalna dobra, i to je nešto izvan čovjeka. Ljubav, to je sami čovjek, to znači prinijeti samoga sebe, žrtvovati sebe.

Krist je pošao tim putem i ostavio nam je primjer kako ga trebamo slijediti. Nitko ne može reći da ne može shvatiti ono što Krist traži ili da nema uzora u kojem bi vidio kako se to u praksi radi. Na nama je samo da počnemo, da se pokrenemo, da se zaputimo, u uspjeh ne treba sumnjati, jer ljubav ne može biti besplodna. Ljubav može biti trnovita, pokrižena, ali ne može biti besplodna. Ljubav je najzahtjevnija, ona ne traži dijelove, pojedine momente, ona traži sve i cijelo vrijeme. Ljudi pred takvom zahtjevnošću pokleknu pa mržnja pokušava preuzeti mjesto ljubavi. Zato nije na odmet, i to uvijek iznova, propitivati se i ispitivati se što vlada mojim životom: ljubav ili mržnja? Da li pokušavam možda ljubiti Boga a mrziti bližnjega ili možda ponekad činim obratno, ljubiti bližnjega a mrziti ili u najmanju ruku zanemariti svoj odnos prema Bogu?

Samo oni koji pokušavaju živjeti tu obostranu ljubav, koji pokušavaju da ljubav bude pokretač njihova vjerničko-ljudskog života, „nisu daleko od kraljevstva Božjega!“. Kraljevstvo Božje znači ljubiti, biti u miru s Bogom i bližnjim. To nije mir nekomunikacije, odijeljenja, nebrige. Naprotiv, to je mir ljubavi koji je aktivan, koji se interesira, koji želi uvijek biti u vezi. Samo taj mir ljubavi donosi novost, radost, opuštanje. . . Svijet u kojem živimo — uza sve novosti — ostaje staromodan, ukrućen, živi u grču, napetosti. Jedina je terapija otvaranje prema Bogu i bližnjemu, otvaranje u ljubavi, i to u onoj ljubavi o kojoj nam govori Krist i koju nam je on pokazao. Na nama je da to danas propovijedamo i živimo, živimo i propovijedamo u ovom našem današnjem svijetu. To znači biti kršćanin, Kristov sljedbenik. Pokušajmo! I ne pitajmo više što nam je činiti i koja je prva, najveća, najvažnija zapovijed.

JJŠ

P e t a k

Svijet ga s užitkom slušaše
(Mk 12,25-37)

S jedne strane obični svijet, svijet koji želi, koji se otvara, koji je potreban, s druge pismoznanci, oni koji misle da su sve riješili, koji ništa ne traže, koji ništa ne žele promijeniti, koji se osjećaju samodostatni. I začudo: prvi shvaćaju, a drugi ostaju prikraćeni. To se ponavlja i danas, u naše vrijeme, među nama. Božju riječ, Božji govor shvaćaju i prihvaćaju oni koji su otvoreni, oni koji nešto žele, oni koji osjećaju da nisu sve riješili.

Ljudsko znanje je potrebno ali nikada dovoljno da bi shvatilo božanske domete, božanske planove. Kad bi se to dogodilo, onda to ne bi bili božanski planovi. Čovjek-kršćanin, ako to želi uistinu biti a ne samo zvati se kršćanin, mora svakodnevno biti otvoren prema Bogu, prema njegovoj riječi, svjestan da Bog uvijek i u svako vrijeme ima za čovjeka i za cijelo čovječanstvo objaviti nešto novo, nešto spasiteljsko, nešto što ovom sadašnjem životu daje osmišljenje i tako ga sprema za budućnost.

Žalosno je da mi kršćani želimo uvijek ostati samo ljudi, razmišljati čisto ljudski, zaključivati čisto ljudski, a pozvani smo da u svome ljudskom, sadašnjem životu razmišljamo božanski. Pozvani smo da u svoj život uključimo Božju mudrost, Božje planove, a to smo dužni pokazati svijetu u kojem živimo i radimo. Ne živi čovjek samo ovdje i sada, on je pozvan s onu stranu vremena i prostora i taj život već treba započinjati živjeti.

Pismoznanci su mislili i zaključivali samo ljudski i zato nisuхватili ni Krista ni ono što su ljudi prije „u Duhu Svetom“ rekli o njemu, na što ih upozorava Krist u evanđelju. Za kršćanina je veoma važno da shvati i prihvati Božju poruku koja se očitovala kroz povijest, a nalazi se u Sv. pismu, ali i poruku koju on danas šalje preko svetih ljudi, preko raznih događaja, preko stvari, čak i preko onoga i onih koji nam u sadašnjem momentu predstavljaju teret, bol. . . Sve može biti Božji

govor, Božji poziv da nešto mijenjamo u svojim mislima, u svojim djelima, u svojim međuosobnostima.

Posebno nam Bog govori kad se okupljamo na liturgijskim slavljenjima, kad zajednički slušamo njegovu riječ. On nas ne želi nikad ostaviti na istome, on želi da uvijek učinimo barem mali korak prema Bogu i prema bližnjemu, da u svoj ljudski život unosimo božanski život. Taj korak se čini u momentu kada pokušavamo mijenjati svoj dosadašnji život, u momentu kad postajemo nezadovoljni s onim što smo do sada učinili, kada se u život svijeta uključujemo više, i to nadahnuti i vođeni Božjom riječju. Kada ono što slušamo, osjetimo kao Božji govor, poticaj, nadahnuće nastojimo prenijeti u život, i to onaj život konkretni, svakodnevni. Tada, upravo tada, nam se započinju otkrivati Božje tajne, Božji planovi s nama kao pojedincima i s nama kao kršćanskom zajednicom. Tada prestaje pitanje, sumnje, tada slušamo s „užitkom“ i tada djelujemo kršćanski s lakoćom.

JJŠ

S u b o t a

Udovica je ubacila više od svih

(Mk 12,38-44)

Neposrednost, životnost, otvorenost i mudrost označavaju svaki Isusov govor, svaki njegov susret. On govori konkretno, životno, ide u dubinu ljudskog ponašanja. Pred njim se nije potrebno kriti, uveličavati ili umanjivati, on zna s čim smo obdareni i što možemo. Taj Kristov pristup prema životu, prema čovjeku trebao bi potaći svakog vjernika da odgovara otvoreno, životno u vremenu i prostoru u kojem živi. Da ne gleda *koliko* nego *kako* postupa u životu.

Nitko nije tako siromašan da ne može sudjelovati u životu i da je njegovo sudjelovanje bez značenja. S druge pak strane, nitko ne može biti tako preuzetan i misliti da o njemu ovisi život, da je njegov udio presudan jer on posjeduje više, on zna bolje. Kristova pouka u evanđelju relativizira mnogo toga što mi ljudi apsolutiziramo. Mi gledamo izvana a Krist gleda iznutra. Zato on hvali, stavlja za primjer siromašnu udovicu, za koju ostali gledaoci nisu uopće marili. On svraća pažnju i iznosi pouku o ljudskom ponašanju, o ljudskoj dvoličnosti i površnosti.

A upravo s tim obiluje naš ljudski život i život nas kršćana. Zato primjer koji nam Krist donosi, u kojem na jednoj strani stoje pismoznanci a s druge siromašna udovica, nije za nas samo prošlost nego je to sadašnjost koju moramo mijenjati ako želimo ostati Kristovi sljedbenici, ako život ne želimo gledati samo izvana, površinski. Stvarnost, gledana božanskim očima, drukčije se pokazuje nego što mi to ljudi možemo i zamisliti, pa i naša osobna stvarnost drukčije se pokazuje u božanskim očima, i dok možda u ovom momentu ili u bilo kojem momentu pokušavamo suditi ili prosuđivati druge, prije toga pogledajmo sebe osobno. Pogledajmo se božanskim očima, onako kako nas Bog gleda. Odbacimo sheme i šablonе, ne zavaravajmo se vanjštinom, ona često zavarava. Istina je mnogo dublje.

Ona je prava kada se uzdignemo iz egoizma, kada se otvaramo Božjoj riječi, kada tu riječ ne samo slušamo nego po njoj pokušavamo živjeti.

Na primjeru siromašne udovice moramo ispitivati svoj odnos i prema Bogu i prema bližnjemu. Da li mi dajemo možda Bogu samo ono što nam pretječe od našeg vremena, kada ne znamo što bismo i kuda bismo? Da li svojim bližnjima dajemo ono što nama stvarno ne treba, što nam je suvišak, samo da ljudi vide? Zar Bog nije dostojan da mu posvetimo više vremena, više razmišljanja, da češće pogledamo svoj život u svjetlu njegove riječi? Zar bližnji nije naš brat, suputnik i supatnik s kojim trebamo dijeliti svoja dobra kojima nas je Bog uz našu suradnju obdario? Možda i ne pomišljamo da je upravo bit problema i današnjeg svijeta upravo u tome što malo vremena posvećujemo Bogu, što zatvaramo oči pred svojim bližnjim. Čineći tako, svi smo pomalo nesretni i nemirni. Pokušajmo za koji trenutak ostati na tim mislima i vidjeti konkretno sebe: svoj odnos prema Bogu, svoj odnos prema bližnjemu. Što Bogu posvećujemo i kako se s bližnjim ophodimo.

JJŠ

DESETI TJEDAN KROZ GODINU

P o n e d j e l j a k

Blago siromasima, duhom!

(Mt 5,1-12)

Isus započinje svoj Govor na gori izlaganjem o blaženstvima. U njima su sakupljeni najvažniji Isusovi etički zahtjevi koje Matej stavlja na prvo mjesto. Isus ih je izrekao u raznim prigodama a Matej sastavio u cjelinu. To je učinio radi praktičnih razloga, da imamo skupa cjelokupno Isusovo etičko naučavanje za pouku i propovijedanje. Isus je novi Mojsije, utemeljitelj novoga naroda komu daje zakone i naredbe i povjerava svoja obećanja.

Blaženstva zanose mnoge kršćane, u njima gledaju ostvarene vlastite ideale. Ostaju li blaženstva često nepristupačni ideali? Kad ih slušamo, mislimo na Isusa koji ih je ostvario. On je savršeni siromah duhom, krotak i ponizan. Upoznao je žalost, gladovao je i žedao za pravednošću. Njegovo se srce prelijevalo milosrđem i čistoćom. On je mirotvorni Mesija, progonjen do smrti radi pravednosti. On nam sebe objavljuje preko blaženstava, daje sigurnost da ćemo i mi doživjeti utjehu, pravdu, milosrđe i gledati Boga koji će nas priznati svojim sinovima i biti naša „plaća na nebesima“ (r. 12).

Blaženstva su *magna charta* Božjeg kraljevstva. Završavaju konkretnim, osobnim preporukama. Poslije Učiteljeve smrti njegove učenike čekat će pogrde, progoni, zlostavljanja, laži i smrt. To su blaženstva na djelu, stvarnost svakidašnjice, nastavak života u Kristu u sadašnjoj Crkvi, da se za njih opredijeli i pojedinaac i zajednica.

Blaženstva su psalam nove evanđeoske sreće. Isus ih naviješta na gori poput Mojsija (usp. Izl 19). Njihov centralni navještaj jest da je Mesija došao za siromahe, iskušanike, patnike, svjesne da mogu jedino računati na Boga. Takvima Mesija dariva kraljevstvo, utjehu, „obećanu zemlju“, zadovoljstvo (usp. Iz 61,1 sl.; Lk 4,17-21; Mt 11,2-5). Blaženstva su poziv na suradnju s Bogom. Kad vidimo ljudsku bijedu, nameće nam se zahtjev da radimo za mir svijeta, da se borimo protiv siromaštva, nasilja, plača i nepravde. Tako će svijet biti sasvim novi u Božjoj novini.

Blaženstva razlažu stvarno ostvarenje proročkog Isusova navještaja da spasenje dolazi od Boga (Lk 4,17-21). Treba shvatiti da je radost tamo gdje radosti po ljudsku nema i da je ona Božji dar, da je ona u utjehi Božjoj; treba shvatiti da blaženstva nisu onamo gdje ih svijet traži nego baš u suprotnom pravcu: krotkosti, blagosti, strpljivosti, darežljivosti. . .

Blaženstva pred nas postavljaju zadaću koju trebamo ispuniti. Kraj našega života pokazat će kako smo ih izvršili. Mjera našega zemaljskog života ostaje kako smo bili vjerni u kušnjama, poteškoćama, križevima koji su nas vodili križu Kristovu da preko njega doživimo istinska blaženstva.

SČ

U t o r a k

Vi ste svjetlost svijeta

(Mt 5,13-16)

Isus je u svom propovijedanju rado upotrebljavao slike. Danas su pred nama sol i svjetlo. Sol je jedna od najpotrebnijih namirnica za ljudski život. Njome začinjamo hranu, ona je čuva od pokvare. Kad Matej kaže da vjernik treba biti „sol zemlje“ (5,13), to znači da mora očuvati i dati tek svijetu u njegovu savezu s Bogom, sačuvati svijet od pokvare. Ako nije tako, zaslužuju da budu izbačeni van (Lk 14,35). Vjernik treba biti neskrivena trajna prisutnost kroz koju Bog djeluje, sredstvo kojim Bog prožimlje i gradi svoje kraljevstvo.

Metafora soli Židovima je označavala mudrost. Kršćani posjeduju pravu mudrost, evanđelje, riječ Božju. Izrael je izgubio svoju vrijednost, raskinuo savez s Gospodinom. To je opomena kršćanima da ne izgube snagu soli i da se vladaju po savjetu sv. Pavla: „Neka vam riječ bude ljubezna, solju začinjena, da znadete odgovoriti svakome kako treba!“ (Kol 4,6).

Tema svjetlosti proteže se biblijskom objavom. Izaija kaže da će Izrael biti svjetlo naroda (Iz 49,6). To se sada govori za Kristove učenike (Fil 2,15; Ef 5, 8,13). Kršćani su svjetlo svijetu jer pripadaju Kristu, svjetlu svijeta (Iv 8,12; 9,5; 12,46). Ovdje se svjetlost odnosi na riječ Božju. Svjetlo je tamo gdje se Bog očituje svojom riječju (Mk 4,21-22; 2 Kor 4,4; Fil 2,15-16). Isus je svjetlo, on je nosilac riječi (Iv 8,12.31 sl.; 14,9-10). To se može primijeniti na njegove učenike. Oni su svjetlo svijeta (Fil 2,15), oni trebaju imati svjetlo, riječ Božju (Mk 4,21; Lk 8,16; 11,33).

Mi se često tužimo: ja nisam veliko svjetlo. Što ja mogu učiniti u općem mraku koji oko nas vlada i sve se više širi? Upaliti svjetlo, biti sol društva, grad koji leži na gori. To će biti očitovanje vrednota koje se ne mogu skriti. Svijetu treba donijeti ne navještaj svoje kreposti, veličine, osobnih odlika. Prvi učenici nisu bili jači, pametniji, odvažniji od nas. Priljubili su se uz Učitelja koji je preko njih prosvjetljavao svijet a njihovo tepanje pretvorio u jakost. U njima je bio Krist, neiscrpno svjetlo i izvor obnove. Kako možemo biti sol zemlje i svjetlo svijeta? Sigurno, ne svojom snagom, nego snagom evanđelja, snagom Riječi Božje kojoj dopuštamo da nas rasvijetli svojim svjetlom i začini mudrošću božanske soli.

Isus ima veliko pouzdanje u ljude. Dirljivo je kad on kaže: „Vi ste sol zemlje. Vi ste svjetlost svijeta“ (Mt 5,13.14). Svaki, pa i mali, element dobrote koji je u nama postaje sol i svjetlo za svakoga, znak Božje prisutnosti. Kao što jedna travka doprinosi zelenilu polja, kao što je more sastavljeno od bezbroj kapljica, tako će kršćanska svjetlost doprinijeti da danas bude manje tame u svijetu.

SČ

S r i j e d a

Nisam došao dokinuti, nego dopuniti

(Mt 5,17-19)

Matejevo evanđelje trebamo gledati kao nastavak Staroga zavjeta. „Nisam došao dokinuti, nego dopuniti“ (r. 17). To ispunjenje, reći će nam sv. Pavao, jest ljubav (Rim 13,10). Ona je ne samo zakon svih zakona nego i zapovijed koja treba podržavati svako držanje. Novi zavjet nastavlja Stari ali ga nadvisuje. Ništa od Starog zavjeta neće proći neispunjeno. Propisi pa i najmanji bit će ispunjeni u novom Isusovu redu, neće se nekažnjivo dokinuti (r. 19).

Isus je oslobodio tolikih uredaba ili zabrana jer više ne služe, štetne su. To nije učinio da umani naš hod prema Bogu i drugima, nego da ga učini gipkijim, spontanijim, osobnijim jer snaga dolazi iznutra a ne od tolikih vanjskih propisa. To je Isusova novost. Cilj nisu zakoni nego volja Očeva. To je plan Božji koji treba ispuniti, to je povratak Bogu, povratak na savršenost ljubavi (Mt 5,48), zajedništvo svih s Ocem.

Bilo je premalo što je Stari zavjet učinio po zakonu. Zakon je bio dotjeran do u tančine, pun zabrana, ali bez ljubavi. Isus nas svojim zakonom upućuje da se ogledamo u zrcalu savjesti što smijemo a što ne smijemo činiti. On prizna je vrijednost Mojsijeva zakona. Izvršio je važnu i nezamjenjivu ulogu, dao nam spoznati nezastarivost božanskih zahtjeva. Zato on ne ukida vrijednost nego mu daje ispunjenje. Čovjek mora svjesnije i zauzetije odgovoriti na Zakon, jer se radi o jedinstvenoj povijesti spasenja o istom dijalogu između jedinoga Boga i čovjeka što se zbiva u raznim etapama saveza. Ipak tu ima nešto više. Isus ne samo da to nastavlja, on ispunja on je „zadnja“ riječ Božja.

Zaista, Mojsijev je zakon radikalno dokinut kao i hramski kult, ali je dobio novu uspostavu u novom svijetu. Sve ono što su Zakon i proroci unaprijed rekli i označili, ispunio je Isus. Hramski se zastor raspolovio označujući da je mojsijevski ustav ukinut, a Kristovo uskrsnuće rađa novi svijet, koji će se s ovim naraštajem ispuniti (Mt 24,34). Nismo više pod Zakonom nego pod vlašću milosti i slobode. Krist proglašava novi zakon, zakon duha i slobode koji je zahtjevniji od zakona pismoznana i farizeja.

Po tome shvaćamo da evanđelje nije zakon nego duh. Isusovo se propovijedanje ne smije uzeti površno, na vanjskom ispunjenju. Ono ide dalje, dublje, ponire u srce, ne ostaje samo na vanjštini. On zahtijeva nutarnju plemenitost: riječ treba primiti u valjano pripremljeno srce (Lk 8,15), treba ljubiti Boga svim srcem (Mt 22,37 sl.), opraštati iz dubine srca (Mt 18,35). On nameće novo držanje koje izlazi iz dara Božjega, zanosa primljenog dara, sjaja objave, Gospodnje prisutnosti. Taj duh mijenja život, doživljava obraćenje, a tim donosi prave božanske plodove.

SČ

Četvrtak
Srdžba i sud
(Mt 5,20-26)

Ima više načina obdržavanja Zakona. Pismoznana shvaća i opslužuje Zakon doslovno, ne poznaje njegova duha. Farizej sebe smatra pravednim jer se kiti formalističkom praksom. U stvari, zakapa Božju zapovijed (Mt 15,1-20), čak smatra da ima neka prava na Boga zato što vrši zapovijedi (Mt 20,1-15; Lk 15,25-30). Matej ustaje protiv jednog i drugog vladanja, shvaćanja i življenja. On daje novi pravac, iznosi Isusov program: „Čuli ste. . . a ja vam kažem“ (rr. 21.22). Njegovi sljedbenici moraju biti pravedniji nego pismoznanci i farizeji da bi unišili u kraljevstvo Božje.

Stara se pravednost uzdržavala od ubojstva. Nova pravednost uči da zlo treba iskorijeniti u njegovu tajnom korjenu — srcu — gdje se zlo rađa. Tu treba učiniti zahvat protiv i najmanjih zlih očitovanja kao što su nebratske riječi. Bratska ljubav želi pomirenje a žrtvu čini plodonosnom i Bogu ugodnom. Nemoguće je prinositi dar da ga Bog primi ako smo u zavadi s bratom radi neoprostene uvrede. Treba odgoditi prinos dara i otići te se s bratom izmiriti (rr. 23-24).

Kad bismo tako postupali, zar onda naša euharistija ne bi bila skup pomirene braće koja se zajedno obraćaju Bogu da im on grijehe oprostí? Što bi se zbilo na pričesti, kad bi se mnogi sjetili da neki brat ima nešto protiv njega. . .? Kad bi se ovaj tekst evanđelja naviještao odmah na početku euharistije, da li bismo još govorili „Ispovijedam se Bogu. . .“? Kad bismo kod podjele mira morali pružiti ruku, ne osobi nama najbližoj, nego prema kojoj imamo osjećaj odvratnosti ili mržnje, sigurno nam ne bi bilo lako pružiti ruku pomirnicu. Ipak, trebamo oprostí, jer tko ne oprostí, bit će osuđen dok ne isplati do „posljednje pare“ (r.26).

Kristova pravednost obuhvaća cjelokupno vladanje: duhovno, moralno, bratsko (1 Sol 4,9-12; Rim 12,9-21; 1 Pt 3,8-12), a to bratsko proživljeno pred Bogom. Nije dovoljno: ne ubij, ne srđi se, ne mrzi, ne psuj. To je strogo zabranjeno. Ne možeš častiti Boga ako se ne slažeš sa svojim bratom. Zato Pavao kaže: „Nikomu ništa ne budite dužni, osim da ljubite jedan drugoga, jer tko ljubi bližnjega, ispunio je Zakon“ (Rim 13,8). Ljubav i pravda, da bi bile prave, ne smiju se zadovoljavati riječima nego se ostvarivati djelima (1 Iv 3,11-18; Jak 2,15 sl.). Zato je potrebno poštivati sva „prava čovjeka“, tražiti autentično ljudsko promaknuće u Kristovu duhu.

To Isus traži u evanđelju. Radi toga treba se ispitati, zaviriti u svoj vlastiti ja, u svoje želje, u misli, u svoje prave namjere. Rado ostajemo na površini poput farizeja i pismoznanaca. Kristov navještaj poznaje istinske vrednote, on ide dalje, traži više od vanjskoga. Traži duh i srce.

SČ

P e t a k

Požuda i preljub

(Mt 5,27-32)

Iz Isusova govora na gori ovdje imamo dvije antiteze a odnose se na VI. Božju zapovijed. Grijeh preljuba iz Starog zavjeta više je bio povreda prava posjedovanja, jer se žena smatrala vlasništvom muža nego nemoral. Isus otkriva čovjeku njegovu osobnu vrijednost, zato stavlja u prvi plan preljub kao nemoralni čin u samom sebi. Druga antiteza: Isus objavljuje jednakost moralnog dostojanstva čovjeka i žene.

Isus uspoređuje brak kao zajednicu vječne ljubavi, a ne više zajednicu koja se može razvrći zajedljivošću i strašću. On osuđuje i nečisti pogled s grešnom željom, jer je to izdaja i očita nevjernost srca na djelu. Protiv razvoda braka ukida se mojsijevska strpljivost (usp. Pnz 24,1), brak postaje izbor vjerne ljubavi kojom se netko zalaže za vječnost.

Isus odbacuje preljub pa i u najintimnijim sferama. Pogled vjernika mora biti zdrav. Radi toga treba se odricati (usp. Mt 5,29 sl.; 18,8 sl.; Mk 9,43-48).

Dok je Mojsijev zakon trpio muškarca a drastičan bio za ženu, Isus ih izjednačuje. Isti zakon vrijedi za oboje u pogledu razvoda. Naziva preljubnicom zajedništvo s drugim mužem poslije prvoga (usp. Mt 19,3-9; Mk 10,2-12; Lk 16,18; 1 Kor 7,3). To je Kristova novost. Zajedništvo, sjedinjenje čovjeka i žene, jest izraz ljubavi, dolazi od Boga, ne smije biti izraz egoizma i strasti, isključivo traženje uživanja. Ljubav je recipročno darivanje, susret slobode koja se dariva. Fizička privlačnost bez ljubavi jest otuđenje, ljudska nezrelost, jer nije susret osoba nego seksa. Takvi pogledi narušavaju ljudsko dostojanstvo, svode drugoga na predmet posjedovanja, na potrošačko dobro.

Životni razdori prate čovjeka sve do najintimnijih sfera njegove nutrine. Netko se nada da će u braku naći sreću ali se uvjerava, da nema područja ljudskog života gdje nema slabosti i ograničenosti. Koliki se danas lome u braku i smatraju rastavu zadnjim mudrim potezom? I ako ga ostvare, problem nisu riješili. Krist upozorava na opasnost i pokazuje odakle dolaze opasnosti, neredi i pometnje. To su ljudske misli, ljudsko srce. Zato on traži čistoću oka, misli i srca.

On otklanja razliku između nakane i djela. To je farizejska razlika. Učvršćuje princip jedinstva i naglašava da je preljub srca, oka ili ruke jednako zabranjen kao i otpust, jer „iz srca izlaze zle misli, ubojstva, preljubi, bludnost. . .“ (Mt 15,19). Oka i ruka po sebi nisu zli, ali su često sredstvo navođenja na grijeh, sredstvo zla, sluge naslade.

Nova pravednost se ne zadovoljava legalnim, vanjskim opsluživanjem Zakona. Ona nalaže raskid s grešnom prigodom, zahtijeva odupiranje zlu u korijenu, odakle ono dolazi (rr. 29-30). Da bismo postigli tu pravednost, nekad ćemo morati stižati u sebi uragan i oluju, koji se pojave u srcu. Imajmo puzdanja, povit će nam se i pomoći Bog mira i utjehe!

SČ

S u b o t a

Ne kunite se nikako!

(Mt 5,33-37)

Potreba da se netko kune, znak je da se ne možemo pouzdati u njegove tvrdnje. Zašto drugo služi zakletva nego da se dade pravni oblik nekom svjedočanstvu? Isus se nad tim sažaljeva. On osuđuje što ljudi nemaju pouzdanja jedni u druge te se kunu nebom, Jeruzalemom, svojom glavom, da nešto dokažu.

Isus donosi novi red, donosi istinsko svjetlo, kojim se odbacuje svaka dvoličnost, lukavstvo i laž, a uspostavlja red iskrenosti i ljudske lojalnosti kojoj ne treba kletva da joj se vjeruje (usp. Jak 5,12).

Svijet danas s pravom čezne za iskrenošću, odanošću, istinom. To od drugih traži, a koliko od sebe? Lako osuđujemo druge, a bolje bi bilo da se sjetimo „brvna“ u vlastitom oku nego „truna“ u tuđem (Mt 7,3 sl.; Lk 6,41 sl.). „Tko je od vas bez grijeha, neka prvi baci kamen na nju!“ (Iv 8,7). Isus nas poziva na iskrenost, ali ne samo na iskrenost riječi nego na iskrenost na djelu, koju ćemo ostvarivati prema svima u obitelji, radu, sredini. Odbaciti i prevladati psihološke i druge prisile da nam netko vjeruje.

Često se krećemo u uskim mislima starozavjetnih ljudi. Lako nalazimo ispriku da ne opslužujemo Božje zapovijedi. Imamo spremno mnogo odgovora i razloga da ne slijedimo Kristov križ. Sve je to borba unutra našega ja, našega *da* i *ne*. Znamo što Bog od nas očekuje, znamo njegovu volju, a ipak drugo radimo. Da, mi smo držali zapovijedi ali ne onako kako nam ih nalaže volja Božja.

Ima mnogo polovičnosti u našem životu. Sigurno je da je Bog dobar, on ne želi da nas muči. On nam je dao slobodu i želi da se slobodno opredijelimo za njega. Ne želi nas prisiljavati. Ta gdje bi bila naša zasluga! Nažalost, moramo se za nj opredjeljivati ne jednom u životu nego stalno tu opredijeljenost pokazivati. To uvijek činimo kad kažemo *da* dobru a *ne* zlu. To izražavamo u mislima, govoru, djelima i pokazujemo jesmo li na njegovoj strani.

U pitanju kletve Isus otklanja kazuistiku koja je za spas zakona dozvoljavala zaklinjanje nebom, zemljom, Jeruzalemom. . . Kad svijetom vlada laž, potrebno je uzeti Boga za svjedoka da bi nam uzvjerovali ono što tvrdimo. Kršćanin zna da je Bog svuda prisutan i da ga ne treba zvati za svjedoka. Dovoljno je *da* i *ne* izgovoreni u Božjoj prisutnosti.

Zakletva je raširena među ljudima radi neiskrenosti. U Kristovoj zajednici uvijek je bilo samo *da* (usp. 2 Kor 1,19-20), u toj zajednici treba vladati apsolutna i gola iskrenost koja se brani samo istinom. Takva je evanđeoska pravednost koja je daleka od legalizma i formalizma, pravednost koja sobom nosi trajnu težnju za obraćenjem i na riječi i na djelu.

SČ

JEDANAESTI TJEDAN KROZ GODINU

P o n e d j e l j a k
Ne opirite se Zlome!
(Mt 5,38-42)

Glasovito starozavjetno načelo „oko za oko, zub za zub“ doziva u pamet zakon odmazde. Međutim, kad se dublje analizira značenje te postavke, izlazi da je to prvenstveno izražaj ljudske pravednosti i potrebe za nadoknadom učinjene štete negoli poticaj na osvetu ili želju za osvetom. U povijesti Izabranog naroda teško je naći primjer doslovne primjene toga načela. Sam Zakon je predviđao neka sredstva nadoknade za učinjenu štetu (usp. Izl 21,18-27). Tako je Zakon postao odgojitelj Izabranog naroda i vodit će ga prema zakonu nenasilja. U Pravilu kumramske zajednice čitamo: „Neću uzvratiti nikome za zlo koje mi je učinio; uzvratit ću mu dobrom. I sud nad svakim živim bićem pripada Bogu, i on je onaj koji nadoknađuje svakom čovjeku“ (X, 17 ss.n. 130).

Zakon koji zabranjuje čovjeku uzvratiti zlo za zlo upravljen je uvrijeđenoj stranci koja je pretrpjela uvredu, nepravdu, poniženje, štetu, zlostavljanje, pa čak i tjelesne povrede. Krist je pokazao način ponašanja u takvim prilikama. Prvotna namjera božanskog Učitelja jest da se pokaže kako istjerivanje pravde, parničenje, sitničavo izravnavanje dugova, ne mogu biti primjereni oblici ponašanja i sredstva skladnog ostvarivanja dobrih međuljudskih odnosa.

To je pravilo Kraljevstva nebeskoga, ulaznica u to kraljevstvo i uvjet ostanka u njemu. U usporedbi s tim kraljevstvom sve druge vrednote su relativne, pa

čak i zemaljska pravda i pravednost. Koliko god bila ta pravednost odraz Božje pravednosti, ona je ipak nesavršena i upravljena prema konačnom usavršenju. Sje-
menka, klica ili mladica toga kraljevstva već je među nama, ali konačni razvitak
je predmet iščekivanja. U tom iščekivanju svaki čovjek može pridonositi da se
kraljevstvo Božje više ili manje ostvaruje već ovdje među nama. U tom pravcu je
i središnja prošnja u Očenašu: „Dođi kraljevstvo tvoje!”

U ostvarivanju kraljevstva Božjega na zemlji, njegovu širenju, rastu, odluču-
juće mjesto ima svaki pojedinac, kršćanin, vjernik. A taj pojedinac će se nužno
naći u prilici, izazovu, napasti kada će zaželjeti silom na silu odgovoriti, zlom
zlo istjerivati. Pomišljat će da su sva druga sredstva iscrpljena, da su granice strp-
ljenja preuske, da sudbinu pravde i istjerivanja pravde treba uzeti u svoje ruke.
A Krist pokazuje primjerom i uči riječima da na poniženje i nepravdu treba radi-
je odgovoriti dobrim djelima, strpljenjem i podnošenjem. „Tko te udari po jed-
nom obrazu, okreni mu i drugi!” Konačnu presudu treba pripustiti Bogu jedi-
nome koji će svima naplatiti prema djelima njihovim. Tu tematiku će Pavao de-
taljnije razvijati u svojim poslanicama, posebno u Rim 12,19 sl.

Sve to što smo rekli nikako se ne smije shvatiti ni prihvatiti kao propagira-
nje stoičke neosjetljivosti i nezainteresiranosti za postojeću nepravdu. S neprav-
dom se ne smije tek tako olako miriti, ali treba dobro paziti da zlo ne rodi dvos-
truko zlo. To osobito vrijedi za one koji su odgovorni za druge. Na pojedinač-
nom osobnom planu ideal ostaje: nepravdu radije podnositi i opraštati svojim
progoniteljima.

DM

U t o r a k
Ljubite svoje neprijatelje
(Mt 5,43-48)

„Ljubi svoga bližnjega!” To je izrazito istaknuti zahtjev u SZ. Uz taj zah-
tjev često se priključuje i drugi dio: „Mrzi svoje neprijatelje!” Tu drugu izjavu ne
nalazimo nigdje u Starom zavjetu. U svakodnevnoj praksi pojam bližnjega sužen
je samo na članove Izabranog naroda, a pripadnici svakoga drugog naroda su
proglašavani sljedbenicima lažnih bogova. Odatle je samo jedan korak do aksioma
o mržnji na sve one izvan „Izabranog” naroda.

Današnji ljudi su ublažili oštrinu starozavjetne izvedenice pa su skloniji
reći: „Ljubi bližnjega, a manje ljubi neprijatelja!” I tako ublaženi aksiom je još
uvijek daleko od Isusova zahtjeva. Krist uzdiže zapovijed ljubavi prema bližnje-
mu do univerzalnosti. Tu se više ne razlikuje bližnji-daljnji; prijatelj-neprijatelj;
sunarodnjak-stranac; muško-žensko. Svi su izjednačeni. I tko to ne prihvaća, os-
taje na razini uskogrudnih farizeja i carinika. Takav govor je veoma tvrd i zahtje-
van i nerazumljiv običnom ljudskom shvaćanju i zaključivanju.

Ljubav prema neprijateljima je utemeljena na Bogu, na njegovoj biti, njegovu stvoriteljskom naumu i planiranju. Bog daje da „sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima, da kiša pada i pravednicima i nepravednicima“. Takvo Božje djelovanje izaziva na oponašanje i nasljedovanje. „Sveti budite! Jer sam svet ja, Gospodin Bog vaš!“ (Lev 19,1). Za tu svetost Isus upotrebljava naziv savršenstvo. Tu nema granica i čovjek nikada ne može reći: „Dosta je! Postigao sam sve što se od mene traži!“ Jer, zahtjev je neizmjeran: „Budite savršeni kao što je Otac vaš savršen!“

Ljubiti one koji nas progone, opraštati im — ali potpuno, ne samo prividno — to već graniči s Božjom savršenošću koja nam je postavljena za ideal. Ideal će ostati uvijek ideal: nedohvatljiv u potpunosti, uvijek pred nama kao putokaz i korektiv, opomena i poticaj. Ali, bez takvog ideala nema napretka u kršćanstvu. Ili točnije rečeno: nije svladana ni početna abeceda kršćanstva.

Da bi čovjek mogao slijediti tako uzvišeni i tako zahtjevni ideal, potrebna je iskrena i ponizna molitva. Molitva koja nadahnjuje, potkrepljuje i osvježuje. Jer raspon takve ljubavi je veoma velik. Dovodi i do mučeništva koje također mora biti prožeto ljubavlju i opraštanjem. Ako nedostaje ta dimenzija u mučeništvu, onda to nije kršćansko svjedočenje, nego ga treba nazvati drugim imenima. Po Isusovu uzoru kršćanski mučenici su upravo o tome „svjedoci“ što opraštaju onima koji ih ubijaju. Tako je činio prvomučenik Stjepan i svi njegovi nasljedovatelji.

Dobro znamo da je to lakše reći nego u djelo provesti. Zbog toga je potrebno vježbati se u malim stvarima. Tko često oprašta u malim stvarima, naučit će se oprostiti i u velikim. I obratno.

DM

S r i j e d a

Milostinja, molitva, post

(Mt 6,1-6.16-18)

Matejeve antiteze iz petog poglavlja (5,21-48), koje od Kristovih sljedbenika zahtijevaju veću pravednost nego su je pokazivali književnici i farizeji, nastavlja se i u šestom poglavlju. Pripadnici kraljevstva Božjega moraju se razlikovati po svojoj pravednosti od formalističke i legalističke pravednosti Isusovih suvremenika među farizejima i pismoznancima.

U današnjem tekstu Matej stavlja u središte pozornosti tri temelja pravog bogoštovlja: milostinja, molitva i post. To je isticano i u SZ, ali su ljudi na to bili zaboravili. Tako u Tobijinoj knjizi čitamo: „Dobra je molitva s postom, s milostinjom i s pravednošću. Bolje je malo s pravednošću nego mnogo s nepravdom“ (12,8). To je bila linija starozavjetnih proroka koji su nastojali pounut-

rašnjiti bogoslužje. To je također i Isusova linija koji je došao „dopuniti, a ne do-
kidati“. Bogoslužje mora proizlaziti iz čovjekove nutrine. Bog se žalio na one ko-
ji ga samo usnama štiju a srce im je bilo daleko od njega. Isus nije kritizirao niti
osuđivao zakonske odredbe nego način i oblik na koji su te odredbe opsluživane.

Milostinja, udijeljena s ciljem da ljudi hvale darovatelja, gubi svoj smisao i
ne donosi plodove udjelitelju. Takva milostinja može biti povezana uz mnoštvo
drugih nedostataka koji se upravo preko milostinje nastoje prikriti katkad se
milostinjom nastoji „umiriti“ savjest. Katkad čovjek dariva mali dio nepravedno
stečene imovine da bi pred savješću opravdao zli postupak. Na taj način samo po-
navlja i ostvaruje istinski farizejski stav koji je Isus tako oštro osuđivao.

Isus je dobro znao i prakticirao dijeljenje milostinje, ali on traži nešto više
od toga. A to nešto više jest „život pravednika“, tj. čovjekovo življenje i djelova-
nje u skladu s Božjom voljom. A ta volja Božja često puta zahtijeva ne samo udi-
jeliti materijalnu pomoć kao milostinju nego prije svega zauzeti se za bijedne, ug-
rožene, nemoćne. I moralna podrška u određenom trenutku je velika pomoć.

Slično je i s molitvom. Isus je navijestio savršenije štovanje Boga koje se
prvenstveno očituje u „duhu i istini“ (Iv 4,23). Sasvim je logično da uz takvo bo-
goslužje ide skrovitost i neisticanje sebe u prvi plan. Time je Isus ovjekovječio
i posvetio osobnu, privatnu, tajnovitu molitvu, molitvu na skrivenom mjestu
za koju zna samo Bog i molitelj. Takva molitva se ne suprotstavlja javnoj, zajed-
ničkoj, službenoj molitvi. Štoviše, ona joj prethodi i nastavlja se kao jeka u srcima
pojedinaца. Ta molitva „iza zatvorenih vrata“, u skrovitosti srca, često puta je
doživljajinja od zajedničke molitve jer je više osobna, egzistencijalna.

Isus je isticao veliku moć i snagu molitve. Čak je neke uspjehe izričito po-
vezao uz post i molitvu. To je npr. slučaj izгона nekih zloduha i njihovih djela.
Takva molitva, praćena postom i milostinjom, proizvodi u čovjeku proces obra-
ćanja Bogu i odvrćanja od vlastitih mana. Već je Izaija navijestio da Bog sluša
molitvu onoga koji u život provodi ono što Bog govori. Tako molitva postaje po-
vezana s djelovanjem, a djelovanje nadahnuto molitvom. Takvima neće trebati
upućivati prijekore: „Vi postite da se prepirete i svađate i pesnicom bijete siro-
mahe. . . Zar je meni takav post po volji?“ (Iz 58,4-5).

DM

Č e t v r t a k
O č e n a š
(Mt 6,7-15)

U vrijeme Isusova ovozemaljskog života je bio običaj da svaka religiozna
skupina ima neke svoje posebne molitvene obrasce. U Lukinu tekstu koji je
usporedan s današnjim evanđeoskim odlomkom čitamo da su sami učenici za-
molili Gospodina da ih nauči moliti kao što je Ivan Krstitelj učinio sa svojim
učenicima.

Očenaš je molitva koja ukratko sažima cijelu evanđeosku poruku a sva je proizišla iz starozavjetne pozadine i uobičajenih molitava koje su molili pobožni Židovi Isusova vremena. Upadna je kratkoće Gospodnje molitve. Sam Gospodin je upozoravao svoje učenike: „Ne naklapajte kao pogani. Misle da će biti uslišani s mnoštva riječi.”

Očenaš je molitva kojom se čovjek obraća presvetom Bogu i moli za dolazak kraljevstva Božjega. Ali to je i prosna molitva koja traži kruh svagdanji. To je molitva Ocu da se providonosno pobrine za svoju djecu. Zbog toga je to postala molitva svih onih koji nemaju, svih onih koji ne mogu imati jer nisu u mogućnosti zaraditi, kupiti i tako osigurati najobičniji „kruh svagdanji”.

Ali, Očenaš je ujedno i molitva okrepe pomoću koje nadvladavamo utjecaj Zloga koji se odražava u nama samima, u grešnom svijetu oko nas, u događajima koji nas prate. To je zajedničarska molitva koja polazi od činjenice da nam je zajednički Otac i da smo svi međusobno braća.

Ljepota i milozvučnost Gospodnje molitve može se jasno osjetiti u grčkom izvorniku gdje se očituje kao pjesma i skladna ritmička cjelina. Do nas nije dopro izvorni tekst kako ga je Gospodin izgovorio. Danas čak nismo posve sigurni da li je to bio aramejski ili hebrejski jezik. Ali i grčki jezik koji nam je prenio tu Gospodnju molitvu sačuvao je milozvučnost ove uzor-molitve.

Molitvom Gospodnjom izražavamo zahvalnost Ocu koji je na nebesima i priznajemo njegovo gospodstvo. Ona nam doziva u pamet svijest da smo baštini Božji i subaštini Kristovi. Zato je ona izvor svijesti o sveopćem bratstvu i sasvim lijepo pristaje da je krštenici mole neposredno prije pričesti kojom i sakramentalno postaju jedno s Bogom i međusobno.

DM

P e t a k
Blago i svjetlo
(Mt 6,19-23)

Isus nastavlja govor o stavu vjernika prema zemaljskim dobrima i materijalnim vrijednostima. U njegovim očima čisti je gubitak i velika opasnost nagomilavati sebi blago na zemlji; truditi se da se pod svaku cijenu stekne bogatstvo i materijalna sigurnost. I u izjavi: „Ne zgrćite sebi blago na zemlji”, ne radi se toliko o jednostavnoj ljudskoj mudrosti, koliko se tu naslućuje i, kao u jeci, ponavlja i odzvanja Kristova riječ s Gore: „Blago siromasima u duhu jer je njihovo kraljevstvo nebesko” (Mt 5,3).

Radi se o tome da je najvažniji čovjekov stav usmjerenost i upravljenost prema Bogu kao najvišem Dobru. To je izbor vjere koja svemu pretpostavlja gledanje i promatranje sveukupne stvarnosti kao stvarnosti kojoj je Bog apsolutni gospodar i On svime upravlja. Sam čovjek sudjeluje u Božjem gospodstvu. Međutim, Bog je jedini koji može dati dovoljno svjetla, dovoljno prosvjetljenja da

se može ispravno promatrati, ispravno shvatiti i koristiti stvarnošću koja nas okružuje, koja nas privlači.

To je posebno opasno za čovjeka koji teži za čašću, položajem, imanjem. Danas se to previše opaža, a i uvijek je tako bilo, da se čovjeka sve više cijeni po onome što „ima“, što posjeduje. Sve manje se gleda na osobu, na duhovne, unutarne kvalitete, na ono što čovjek „jest“. Širi se mentalitet i mišljenje po kojem je „imati“ iznad onoga „biti“ i time se upada u tamu i gubi iz vida ono što je vrijedno, neprolazno.

Ali, važnije od svega u ovom suprotstavljanju zemaljskih i nebeskih, materijalnih i duhovnih dobara jest onaj temeljni stav, odluka i motivacija kojom se vjernik opredjeljuje za Krista, za Kraljevstvo. Takav stav može se izraziti pojmom „srca“, kao središta čovjeka, kao onog što nam je najskrivenije, najbliže, najintimnije, najvrednije. I kada je srce, nutrina usmjerena prema gore, prema Bogu kao najvećem blagu, sve ostalo zadobiva novu dimenziju — dimenziju popratnoga, sporednog — dimenziju sredstva kojim se čovjek može i mora poslužiti.

Međutim, za to je potreban prijelaz, zahvat koji će biti osobno obraćenje, metanoja. Upravo to Krist i zahtijeva. S tim istim zahtjevom započinje svoje nastupe i Ivan Krstitelj: „Obratite se — jer je blizu kraljevstvo nebesko!“ (Mt 3,2).

I takva svijest, osvjedočenje i stav čovjeka bit će najdragocjenije blago, vrednota, bogatstvo koje čovjek uopće u ovom zemaljskom životu može postići i pronaći (usp. Mudr 7,14; Kol 2,3). Učenici Kristovi su usmjereni i teže jedinome cilju u životu — priznanju Boga kao najveće i najviše vrednote i jedinoga blaga; i služenju njegovom Sinu Isusu Kristu i braći ljudima.

To je, konačno, moralni zahtjev svih prisposoba i antiteza koje se nalaze u šestom poglavlju i suprotstavljaju pravednost učenika pravednosti književnika i farizeja. Takva pravednost jest vječni život. A on se sastoji u ovom: „spoznati jedino pravog Boga, i onoga koga je on poslao, Isusa Krista“ (Iv 17,3).

DM

S u b o t a

Pouzdanje u Božju providnost
(Mt 6,24-34)

Želja za bogatstvom, materijalnom moću, nezavisnošću, novcem jest jedna od najvećih ljudskih želja i sve što se radi, pokušava može se vrednovati i opisati kao ostvarenje te unutarnje težnje. Ona je toliko jaka da katkad postaje sklonost, strast, božanstvo i lako nalazi poklonike i štovatelje.

Međutim, vjernik u dodiru s Kraljevstvom, mora biti slobodan od bilo kakve privrženosti, zavodljivosti i privlačnosti bogatstva.

Time se ne želi reći da nije potrebno raditi i brinuti se za svakodnevne potrebe. Naprotiv, potrebno je, ali sve u određenoj mjeri i s razboritošću.

Prije svega, Gospodin ističe potrebu svijesti, neprestane spoznaje da je Bog apsolutni gospodar života i djelovanja čovjeka i zbog toga je potrebno staviti svu svoju nadu i pouzdanje u Boga. Zabrinutost i tjeskoba jesu nešto tuđe i one su obilježje malovjernih. Upravo to često ponavljanje same riječi „zabrinutost“ (pet puta) pokazuje ono što najviše smeta i onemogućava naše traženje i naš odnos s Bogom.

Mnogo puta smo zabrinuti upravo za ono što je manje važno, što bi trebalo propustiti, izostaviti. Poput Marte se brinemo za mnoge stvari, a samo je jedno važno (Lk 10-41). Zabrinutost ne služi ničemu. Barem kad bi se mogao produžiti, poljepšati ljudski život, popraviti i uskladiti ljudske i međuljudske odnose? Zbog čega se onda tjeskobno brinuti za dobra koja su manje važna i koja doprinose i stavljaju u opasnost „Kraljevstvo i pravednost njegovu“?

Cilj i svrha samog traženja čovjeka izraženi su dva sinonima: „Kraljevstvo“ i „pravednost njegovu“. Ali, u stvari, to je ista stvarnost. Nju čovjek, vjernik treba upoznati, prihvatiti i ostvariti (usp. Iv 17,3). I istinska zabrinutost koja je dozvoljena i koja se nekako može i opravdati jest jedino ova — živjeti zabrinuti da ne bismo propustili priliku; da ne bismo ostvarili u svojem životu i djelovanju onu pravednost koja je potrebna da se postigne i uđe u Kraljevstvo. To je slično molbi koju smo čuli u Očenašu i koja je u središtu samih blaženstava i Govora na gori.

Dakle, u Kristovim očima i nauku pokazuje se kao najvažnije u ovozemaljskom životu nastojanje i zabrinutost za Kraljevstvo. Dolazak, prisutnost, ostvarivanje, očitovanje i svjedočenje za kraljevstvo Božje postaje najveća obaveza i načelo djelovanja. I ništa nam ne smije biti zaprekom; ništa nas ne smije otuđiti, udaljiti ili učiniti tjeskobnima, zabrinutima. Naprotiv, treba se radovati, kliktati od veselja jer kraljevstvo Božje jest prisutno u određenoj mjeri *već sada* i ovdje i imperativ djelovanja vjernika jest ovaj — doprinijeti što većem širenju Kraljevstva i ubrzanju Kristovog ponovnog, slavnog dolaska.

DM

DVANAESTI TJEDAN KROZ GODINU

P o n e d j e l j a k

Trun u oku

(Mt 7,1-5)

Navješćujući kraljevstvo Božje, Isus je bio izvoran. Služio se slikama iz svakidašnjega života da njima izrazi svoju misao.

U Matejevu evanđelju slušamo Isusov nauk o lažnoj revnosti oko duhovnog dobra bližnjih, zaodjevenu u ruho ljubavi. U stvari je to izdizanje iznad drugih.

Mi smo na žalost tako nastrojeni da sobom neprestano nosimo čitavu sud-benu dvoranu. Mi smo tu suci i optužitelji. Ispitivanja krivca nema; nema ni sa-moobrane. Osuđuje se bez priziva. Skrajnje nemilosrđe! Uz to ne poznamo nu-tarnje nakane kojom je netko nešto učinio, a tu nakanu pozna samo Bog.

Sv. Pavao kaže na jednom mjestu: „Nekih su ljudi grijesi svakomu očiti i ovi idu na sud pred njima“ (1 Tim 5,24). No, ima i mnogo drugih slučajeva u kojima mi nismo sposobni upoznati nutarnju grešnost nečijeg djela.

Tu valja postupiti s drugima onako kao što bismo željeli da drugi postupe s nama (usp. Mt 6,14-15). Ne bismo smjeli imati dvije vrste utega i dvije vrste mjere (Izr 20,10). Postoji samo jedna mjera za mene i za moga blišnjega.

Gospodin Bog u svojoj pravdi postupa s nama sa svom strpljivošću. To je ono što mi nemamo dok prosuđujemo svoje bližnje. Nismo iskreni, pravični, jed-naki. Osuđujemo nekoga katkada zbog nečeg što sami počinjamo.

Naš ukor dosta često ima primjesu pogreške. Možda čak i ukor što ga netko daje po službi, kad npr. nastupa otac ili sudac.

Tako možemo shvatiti Isusovu opomenu: „Kako možeš reći svome bratu: „Dopusti da ti izvadim trun iz oka!“ dok je greda u tvom oku?“ (Mt 7,4). A on-da Isusova ocjena: „Licemjere, najprije izvadi gredu iz svojega oka. . .“

„Milo za drago!“ bio je aksiom i kod rabina, i njegovo je isticanje, sma-tram, jedan od negativnih učinaka legalizma“ (Montefiore). Isus je najoriginal-niji kad pobija načelo uzvraćanja. S druge strane imamo kod rabina i ovu iz-reku: „Onaj koji naklono sudi svoga blišnjega, bit će naklono suđen od Boga“ (Šabat 127).

Isus, međutim, kaže ne samo da ne uzvraćamo mjerom odmazde za neprav-du koja nam je učinjena, nego da ne sudimo nikako. I svaki koji se drži načela „milo za drago“, isključuje se iz Božjeg oprostjenja. A mi smo prema Bogu često veliki dužnici.

Ta Isusova kratka pouka bit će kasnije razvijena u prispodobi o nemilosrd-nom dužniku (Mt 18,23-35).

Mi smo poput nemilosrdnih slugu, katkada veći dužnici prema Gosposdi-nu Bogu od onih koje osuđujemo ili prema kojima smo nemilosrdni.

Zaboravljamo pritom da nas bezrazložno prosuđivanje i osuđivanje bližnjih čini slijepima te ne vidimo i ne poznajemo same sebe.

Isusova je opomena zahtjevna i stroga: „Nemojte suditi da ne budete suđeni! Jer kako budete sudili, onako će se i vama suditi; kako budete mjerili, onako će se i vama mjeriti“ (Mt 7,1-2).

„Samo Bog poznaje svakoga. Sasvim je moguće da netko pogriješi i da pri-tom ima u sebi nešto što se Bogu više dopada nego tvoj čitavi život. Kako možeš sjediti na svojoj sudačkoj stolici? Pa i kad je netko pogriješio, znaš li ti koliko se

on borio prije negoli je postao slab? Možda je stoga njegov pogrešni korak pred Bogom tako lagan kao – tvoja pravda" (Dorotej iz Gaze).

FC

U t o r a k

„Tijesan put“

(Mt 7,6.12-14)

Širitelj poruke spasa ima za zadatak da ispravlja svijet od njegovih zabluda. Njegova pouka je neka vrsta bratske opomene. To on mora raditi s mnogo takta i uvidavnosti. Izlagati tajne, dijeliti sakramente, govoriti o kršćanskim dužnostima bit će uzaludan posao, ako srca nisu pripremljena.

Raditi protivno, značilo bi „ono što je sveto“ (to hagian) bacati psima. Bilo bi slično kao kad bi netko meso žrtava, prinesenih na oltaru Gospodnjem, bacio ovim gadnim životinjama. Biserje se ne baca pred svinje koje cijene jedino ono što se jede. One će to pogaziti nogama. U odnosu na biserje već je to nedostojan postupak. Kad svinje ne nađu ništa što se daje jesti, mogu se bijesne okrenuti protiv onih koji su ih bacili da im se osvete za varku.

Za takav postupak kadri su samo ljudi, koje ovdje označavaju ove dvije vrste nečistih životinja. Nedostatak takta i uvidavnosti u širenju poruke spasenja mnogo je štetio ugledu Crkve tokom stoljeća.

Isus ističe zlatno pravilo: „Sve što želite da ljudi čine vama, to činite i vi njima“ (Mt 7,12). Tu istinu naglašava već Stari zavjet. Iznosili su je i stoici. I ne treba je posebno objašnjavati.

Po Isusovim riječima, ta zapovijed u sebi uključuje „Zakon i Proroke“. Tu se krije psihološki kriterij da bismo upoznali domet svojih dužnosti prema drugima. Zašto je to tako i s kojim osjećajem treba da kršćanin ljubi, Isus će govoriti na drugom mjestu (Mt 5,43-48; 19,19).

Onaj koji treba da odgovori na ponudu spasa treba da se zamisli i promotri kako je novi život, na koji se odlučuje, nešto vrlo ozbiljno. Prihvatiti poruku spasenja i vršiti obveze što ih kršćanstvo nameće svakome bez razlike nije nešto beznačajno.

Isus govori ozbiljno: „Uđite kroz uska vrata, jer široka vrata i prostran put vode u propast, i mnogo ih je koji njim idu. Kako su uska vrata i tijesan put koji vodi u život, i malo ih je koji ga nalaze“ (Mt 7,13-14).

Tim je riječima Isus oslikao kršćanski život kao neko putovanje; u nj se ulazi kroz uska vrata. Ni put nije širok. O „putu“ u značenju cjelokupne religije govori već Stari zavjet (Post 42,9; Ps 1; Iz 55,8 itd.).

Pojam „puta“ po kršćanskoj literaturi uvriježio se u običnom životu. Tako „put Gospodnji“ i religija postaju dvije istoznačne riječi (Dj 9,2; Mt 22,16).

Slikama „vrata“ i „puta“ izražen je jedan uvjet spasenja: odricanje. Jedino odricanjem je moguće stići do pravoga konačnog života.

Mnogi na žalost odabiru „široki put“, tj. provode komadan, udoban život u kojem nema samosvladavanja i odricanja. Priključuju se „bujici koja povlači u bezdan“ (sv. Augustin).

I Stari zavjet na to upozorava: „Put je grešnički dobro popločan, ali se završava u ponoru Podzemlja“ (Sir 21,10).

Te opomene Kristove našle su odjeka u vrlo staroj knjižici „Nauk dvanaestorice apostola“ iz 1. st.: „Dva su puta, prvi put smrti i drugi – put života; između njih je velika razlika (diaforá). Ovo je put života: prije svega, ljubi Boga koji te je stvorio; zatim svoga bližnjega kao samoga sebe. Što ne želiš da tebi netko učini, ne čini ni ti drugomu“ (I, 1-2).

FC

S r i j e d a

Lažni proroci

(Mt 7,15-20)

„Od onog časa, kad se neka skupina postavi iznad Crkve htijući da sama uglavljuje saržaj tradicije, ona postaje sektom“ (J.H. Newman).

Ta pogibao prati Katoličku crkvu od njezinih prvih početaka. Isusa Krista, koji je pravi vođa na putu spasenja, ne oponašaju uvijek vodiči kršćanskih zajednica onako kao je to odredio sam Gospodin. Tako svaki nesavjestan i svojevrijedni vođa može nanijeti veliku štetu vjernicima. To su samozvani proroci ili, kako ih nazivlje Gospodin, lažni proroci.

Prorok nije samo onaj koji proriče buduće događaje ili koji otkriva tajne srдца nego i onaj koji autentično tumači volju Božju. Sv. pismo zna za dobre proroke a govori također i o lažnim prorocima. Jeremija prorok je osjetio na svojoj koži što su to lažni proroci, ulizice kraljevskog dvora.

Ezekiel prorok ih nazivlje „vukovima“: „Proroci njezini (zemlje) sve to pre-mazuju bjelilom i prekrivaju ispraznim viđenjima i lažnim proricanjima zboreći: 'Ovako govori Gospod Bog'“ (Ez 22,28).

„Lažni proroci dolaze u ovčjem runu, a unutra su grabežljivi vuci“, upozorava Isus. Time se aludira ne toliko na farizeje koliko na lažne učitelje, koji su se počeli pojavljivati ili će se pojavljivati među Kristovim sljedbenicima i koji će iskrivljivati evanđelje, nadasve u onom što se tiče odricanja.

Najpouzdaniji raspoznajni znak su njihova djela, njihovi plodovi (Mk 13,22).

Ovdje se radi o putujućim prorocima propovjednicima u prvotnoj Crkvi o kojima govori i knjižica „Nauk dvanaestorice apostola“ (XI, 3-12).

Kad se radi o stablima, pravilo nema iznimke. No, pravilo primijenjeno na ljude, nije uvijek lako uočljivo. U moralnom svijetu dobro često biva pomiješano sa zlom, i obratno: zlo s primjesom dobra. Ipak, općenito vrijedi: iz obilja srca usta govore. Lažni učitelj, uostalom, neće moći trajno hiniti svoju ulogu; prije ili kasnije njegovo će ponašanje otkriti pozadinu njegovih osjećaja.

Valja biti na oprezu kad na naša vrata dolaze predstavnici sekta s knjižicama koje dijele besplatno. Znaju nešto iz evanđelja ili inače iz Sv. pisma općenito. Neupućene i lakovjerne mogu zavesti na krivu stazu.

Nauk i djela kod vjerovjesnika trebaju se podudarati. Svako nepodudaranje očituje s kojom namjerom naučava zabludu.

Dobri se plodovi daju prepoznati od zlih plodova iskustvom. Treba imati okus Božjih stvari. Vjernik treba da sam provodi čestit kršćanski život da bi bio kadar uočiti zavodnika koji se približava. Sv. Pavao govori o „duhovnom čovjeku“, tj. o onom koji se daje voditi Duhom Božjim. Takav ima neki nutarnji osjećaj za ono što je Božje i što je ispravno.

Isus to zornije izražava: s trnja se ne bere grožđe niti smokve s drače.

Tko je postao članom Crkve, on u njezinu naučavanju vidi vrhovno pravilo kojim će raspoznati lažne učitelje koji za se vrbuju sljedbenike. Isus opominje: „Čuvajte se lažnih proroka što vam dolaze u ovčjem runu. . .“ (Mt 7,15).

FC

Četvrtak I riječi i djela! (Mt 8,21-29)

Jedna talijanska uzrečica glasi: Non parole ma fatti! = Ne riječi nego djela!

O tom načelu govori i Spasitelj Isus. Ovo povezivanje riječi s djelima toliko je važno da ono određuje čitavim životom Kristova sljedbenika. Da ga još čvršće uglavi, Isus je usporedio provođenje života s kućom koja se može izgraditi na dvojakom temelju.

Slikom kuće, sazidane na stancu kamenu i kuće sazidane na pijesku, Isus je predočio različitu sudbinu onoga koji vjeruje i svoju vjeru pokazuje na djelu i onoga koji se samo riječima diči svojom vjerom.

U dan suda njegovim službenicima neće pomoći ništa toliko koliko upravo povezivanje riječi i djela tokom života. Njegovim službenicima neće mnogo koristiti to što su prorokovali, izgonili zle duhove, što su činili čudesa u Isusovo ime. Težak je izraz: „Ne poznam vas“. To je stoga što su oni darove, koje su primili, smatrali svojom svojinom a ne poklonom Gospodnjim u prilog drugih.

Ni Pavao ne vidi nadu u spasenje u tom što je misionario nego u tome da li kod njega riječi odgovaraju djelima (1 Kor 9,27). Isus govori kao sudac sadašnjega i budućega vijeka.

Pascal je negdje napisao: „Nemoguće je da Bog bude konac, ako nije početak. Čovjek svoj pogled upravlja prema nebu a oslanja se na pijesak; tlo se pokoleba i on pada gledajući u nebo.“

Kuća sagrađena na stancu kamenu održat će se na udar vjetra i pljuska, dočim će se kuća sagrađena na pijesku na udar vjetra i pljuskova zacijelo srušiti. Rečenica: „I bijaše velika njezina ruševina“ (r. 27) daje naslutiti sav domet nesreće.

Isus je drugom zgodom kazao: „Blaženi oni koji slušaju riječ Božju i vrše je“ (Lk 11,28). Izgovorio je te riječi kao odgovor ženi koja je nazvala blaženom njegovu presv. Majku.

„Veliko je mnoštvo naroda bilo zaneseno“ onim što je Isus govorio. Isus je, naime, govorio autoritativnim naglaskom. Za razliku od pismoznanaca i farizeja, koji su učili u ime Mojsijevo (Mt 23,2) Isus je iznosio svoju nauku u svoje ime (Mt 5,22.28.32). Slušatelji su osjetili da on govori samim autoritetom Božjim (Mk 2,10; Mt 28,18). S kraja na kraj evanđelja nećemo naći izraženo neko mišljenje nego samo kategorične tvrdnje koje svoju snagu poprimaju od Učiteljeva autoriteta. Ovaj prvi utisak na mnoštvo trajat će do konca Isusova života (Lk 19,48; Iv 7,46).

Iako su židovski rabini, uzevši u cjelini, posebno isticali važnost izučavanje Zakona/Tore, kod pojedinih od njih ipak nalazimo da su djela važnija od toga izučavanja. U 1. st. imamo svjedočanstvo Šimuna, sina Rabbana Gamaliela koji je govorio: „Ne naučiti, ali činiti Toru/Zakon najvažnija je stvar.“ Rabbi Eliezer, sin Azarijin veli: „Onaj čija mudrost nadvisuje njegova djela, čemu je sličan? Stablu koje ima mnogo grana ali ima malo korijena. Dođe vjetar i iščupa ga iz zemlje i obori na tlo. . . (Jr 18,17; Pirque Abbot, III, 17).

Ta stara opomena vrijedi ne samo za Isusovo doba nego za svako doba i za svaki naraštaj.

FC

P e t a k
Gubavac
(Mt 8,1-4)

Po treći put evanđelist Matej spominje da je „mnoštvo“ pratilo Isusa. Pučki pokret što ga je izazvao Isus svojim propovijedanjem bilo je tako očigledno da su Židovi pred Pilatom optužili Isusa kako buni narod, sve tamo od Galileje pa do Judeje (Lk 23,5). Isusova popularnost bila je takva da se članovi Sinedrija nisu usuđivali Isusa uhvatiti zbog straha od pobune (Mt 21,46; 26,5; Mk 14,2).

Isus će učiniti prvo od onih deset čudesa, što ih Matej donosi u 9. i 10. poglavlju svoga evanđelja. Evanđelja izvještavaju o vlasti koju je Isus imao nad bolesnicima (guba, uzetost, groznica, sljepoća, krvotok), nad smrću (uskrsnuće), nad prirodnim elementima (stišavanje oluje), nad životinjama (gerasenske svinje), nad zlim duhovima (oslobađanje opsjednutih).

Slušali smo kako je k Isusu, koji se spustio s planine, pristupio neki gubavac. Pade pred njim ničice (gr. prosekynéi) u znak najvišeg poštovanja s molbom da ga očisti od gube. Tim gestom tijela gubavac je priznao Isusa nečim neobičnim, nadljudskim. Isus se dodirnuo gubavca u znak da pokaže da se ne plaši zaraze i da pokaže kako je on iznad Mojsijeva zakona koji je držao nečistim svakoga onoga koji bi se dotaknuo gubavca (Lev 5,3).

Taj je postupak Isus ponovio i drugdje (Mk 5,30). Spasitelj je tim dodirrom htio čudu pridružiti i svoje čovječstvo. Na Isusovu riječ: „Hoću. Očisti se!“ uslijedilo je naglo ozdravljenje, bez uporabe ikakva lijeka. To je neosporno čudo, jer guba nema ništa zajedničko sa živčanim bolestima.

Isus je učinio čudo ganut samilošću prema bijedniku (Mk 1,41). Zabranio je pri tome da razglašavati čudo s tog razloga što je smatrao da bi u danim okolnostima proglašavanje čuda moglo opasno pokrenuti mnoštvo (Iv 6,15), koje još nije bilo pripravno da tumači Mesijina djela kao dokaz da kraljevstvo sotone ide kraju. Njihov je mesijanizam bio odveć zemaljski da bi vidjeli nešto dalje. U prikladno vrijeme čudo će biti proglašavano u interesu budućih naraštaja.

Isus je učinio nešto drugo. Naložio je ozdravljenom gubavcu neka se pokaže svećeniku toga kraja i prinese dar, propisan Mojsijevim zakonom (Lev 14). Izraz „za svjedočanstvo njima“ znači: svećenici će ustanoviti i posvjedočiti ozdravljenje. Gubavac nije više nečist i ne mora više živjeti izoliran od ljudskog društva. U tom postupku oni će također vidjeti priznanje svoga prava.

Kako se vidi, Isus ne ukida Mojsijev zakon i Proroke nego ih popunja (Mt 5,17).

U staro doba mnogo se isticalo simboličko značenje toga ozdravljenja: guba je, naime, svojom zarazom, haranjem i rugobom potresna slika grijeha, od kojih nas je Isus došao iscijeliti.

Možemo u ovom ulomku uočiti još jednu važnu istinu: narod slijedi Isusa opčaran njegovom Besjedom na gori (gr. ekolouthêsan). Slušao je Isusa i zanosio se njegovom punomoći (Mt 7,29). Slijedili su ga kao oni koji od njega žele biti poučeni. Isus je prikazan kao Gospodar zajednice što se rađa.

„Pasti ničice“ (prosekynei) kultni je izraz. Isus je središte novoga kulta. U njemu zajednica zazivlje prisutnoga Gospodina. Oslovljavanje Isusa s Kyrie /Gospodine izraz je vjere koja vlastitu sudbinu povjerava dobroj volji Gospodarevoj.

Kristu se najiskrenije klanja i štuje ga onaj koji je spreman da se prije očisti od gube grijeha.

FC

S u b o t a
Dva Isusova ozdravljenja
(Mt 8,5-17)

Koliko li smo samo puta izgovorili riječi: „Gospodine, nisam dostojan da udeš pod krov moj!“ Izgovorio ih je jedan stotnik poganin a njegove se riječi ponavljaju prije pričešćivanja.

Čudo se dogodilo kad je Isus sišao s planine i ulazio u svoj grad Kafarnaum. Zaista, mjesto utjehe, kako kazuje njegovo ime.

Kao granično mjesto Kafarnaum je imao posadu. Plaćeničke čete Heroda Antipe bile su zbog nepovjerenja prema domaćem pučanstvu sastavljene od ne-židovskih brdskih plemena Libanona i Haurana (Josip Fl., Ant. 18,113). Stotnik je valjda bio sirska poganin. Takvi su stotnici bili priprosti vojnici, koji su se valjanošću i dobom služenja probili do zapovjedničkog mjesta. Herod Antipa je imao svoju vojsku. Sam naziv „stotnik/centurio“ odaje rimski upliv na organizaciju vojske.

Taj stotnik pristupi k Isusu i zamoli ga: „Gospodine, moj sluga (gr. pais) leži uzet u kući i silno se muči.“ Te riječi odavaju da je sluga bio prirastao stotnikovu srcu. Sv. Luka bilježi da je on bio poganin ali simpatičan Židovima (Lk 7,5). Možda je bio među prozelitima židovske vjere.

Kad se Isus pokazao spremnim da dođe u njegovu kuću, stotnik se sjetio poslušati vojnika njegovoj zapovijedi pa je primijetio da nije potrebno da Isus k njemu dolazi. Uz to se smatrao nedostojnim da Isus kao Židov dolazi k njemu poganinu.

Isus se zadivio stotnikovoj vjeri i njegovu pouzdanju. Isus je kadar, on je bio uvjeren, da i iz daljine može izliječiti njegova bolesnog slugu.

Ta je vjera bila nagrađena Isusovim riječima: „Idi! Neka ti bude kako si vjerovao!“ (Mt 8,13).

Tu u Kafarnaumu je Isus učinio još jedno čudo. Isus je došao, bilježi sv. Matej, u Petrovu kuću, nađe mu punicu gdje leži bolesna od groznice. Marko kuću zove „Petrovom i Andrijinom kućom“ (Mk 1,29) što daje naslutiti da su svojim ribarskim radom ta dva brata mogla kupiti nešto zemlje i sagraditi kuću. Prilikom iskapanja upravo na tom mjestu g. 1968. pronađene su udice. Ispred kuće bilo je dosta prostora u koje su mogli doći brojni bolesnici. Tako se barem dade zaključiti iz iskopina što su često puta izvršene.

Petar će kasnije reći: „Evo, mi smo ostavili sve i pošli za tobom“ (Mt 19,27).

Isus je bolesnu Petrovu punicu uzeo za ruku, i ostavi je groznica. Ona ustade i poče im posluživati (Mt 7,15). Pretpostavimo li da je taj dan bila subota, hrana je mogla biti pripremljena dan prije. Trebalo ju je samo poslužiti.

Bolesnici su čekali dok se spusti večer, jer je bio subotnji mrak kada je već počinjao novi radni dan (Mk 1,21). Među bolesnicima je bilo i opsjednutih i onih

koji su trpjeli od živčanih smetnji. Isus je tom prilikom istjerao zle duhove iz bolesnika samom svojom riječju. Očito je da je Isus svjestan na više mjesta u evanđelju kako on ima vlast nad zlim dusima, što je bio znak njegova poslanja (Mt 12,28).

Matej završava Izaijinim proroštvom. Budući Mesija će kao liječnik ozdravljati bolesnika tako da će na sebe preuzeti njegove slabosti (Iz 53,4). Kako Isus nije na sebe mogao uzeti naše grijehе, preuzeo je kaznu za njih što smo je dugovali. Učinio je za njih iznimnu zadovoljštinu.

U prvom i drugom čudu, što ih je učinio, Isus pokazuje svoju veliku ljubav prema onima koji su potrebni i koji se pouzdavaju u njegovo milosrđe i vjeruju u njegovu moć.

FC

Suradnici u ovoj rubrici:

- DM = Dušan Moro, ofm
- FC = Franjo Carev, ofm
- JJŠ = Jure Jurić-Šimunović, ofm
- SČ = Stjepan Čovo, ofm